

1. *Соціально-демографічні ознаки*: стать, вік, освіта, наявність професії, соціальних зв'язків, матеріальне становище.

2. *Морально-психологічні ознаки*. До них належать світогляд, ціннісні орієнтації, інтелектуальні ознаки, емоційні особливості, вольові ознаки, психічні аномалії, рівень потреб.

3. *Кримінально-правові ознаки*, які слід розглядати у двох формах: 1) які передують злочинній поведінці; 2) поведінка особи в момент вчинення злочину. До них слід віднести мотиви злочину, характер та спрямованість посягань, одиночний чи груповий характер злочинної діяльності, рядова чи організуюча роль при груповому злочинному посяганні, стаття КК України.

4. *Кримінально-виконавчі ознаки*, до яких належать такі елементи: місце відбування покарання, умови відбування покарання, ставлення засудженого до основних засобів виправлення і ресоціалізації, кількість заохочень і стягнень, агресія, психічна не урівноваженість конфліктність тощо.

Література:

1. Кримінологія : навч. посібник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, Ю. Ф. Іванов, П. М. Опанасенко, В. Г. Пшеничний, В. Г. Сюрвачик; за заг. ред. О. М. Джужи. К. : Прецедент, 2004. 208 с.

2. Кримінологія: Загальна та Особлива частини : підручник / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В. В. Голіни. [2-ге вид.]. Х. : Право, 2009. 288 с

3. Курс кримінології: Загальна частина : підручник / О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін.; за заг. ред. О. М. Джужи; у 2-х кн. К. : Юрінком Інтер, 2001. 352 с.

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ЗАСУДЖЕНИХ ЯК ЗАХІД ЗАПОБІГАННЯ ВЧИНЕННЯ НИМИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ

Литвиненко О. Ю.

аспірант

Класичного приватного університету

м. Запоріжжя, Україна

Пункт 3 статті 71 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями та п. 3 ст. 71 Положення про Європейські тюрми визначено, що в'язням повинна забезпечуватися корисна робота або у разі необхідності інша корисна діяльність в обсягах, достатніх для того, щоб вони були

активно зайняті впродовж нормального робочого дня. Ще в 70-ті роки минулого століття А. І. Зубков відстоював позицію того що добре налагоджене, ритмічно працююче і достатньою мірою технічно оснащене виробництво дозволяє якнайкращим чином організувати трудове перевиховання засуджених, навчати їх сучасним професіям і методам роботи [2, с. 56].

Продовження, сформованої в радянській теорії і практиці кримінально-виконавчого права, позиції за якою витрати на утримання засуджених найбільш справедливо покласти на тих, хто поставив суспільство перед необхідністю нести їх, тобто самих злочинців[1, с. 34], послужило закріпленням у чинному кримінально-виконавчому законодавстві обов'язку осіб, які відбувають покарання у виправних колоніях, із нарахованого їм заробітку, пенсій та іншого доходу відшкодовують вартість харчування, одягу, взуття, білизни, комунально-побутових та інших наданих послуг, крім вартості спецодягу і спец харчування (ч. 1. ст. 121 КВК України).

Аналізуючи отримані протягом останніх п'яти років статистичні дані по Донецькій області, залучаються до трудової діяльності в колоніях середнього рівня безпеки лише близько 30% працездатних засуджених, приблизна ситуація простежується по всій Україні і залежить перш за все від інфраструктури регіону. Виходячи з викладеного переважна більшість засуджених не має змоги не тільки самоутриматися, відшкодувати збитки від вчиненого злочину, плати аліментів, а й до реалізації гарантованих законодавством прав на розв'язання своїх матеріальних проблем, поліпшення умов відбування покарання, отримання трудового стажу, збереження і підвищення кваліфікації.

Науковці пенітенціарного спрямування доводять, що лише за рахунок реалізації пенітенціарної функції держави можна досягти суспільно корисного результату в сфері виконання кримінальних покарань, пов'язаних з ізоляцією особи від суспільства, а однією із умов реалізації даної функції є забезпечення прав і свобод засуджених[4, с. 20].

Нажаль, працевлаштування засуджених, як захід запобігання вчинення ними правопорушень у виправних установах відкритого типу на сучасному етапі не може бути реалізоване в повному обсязі, основною передумовою чого є розрив господарсько-економічних зв'язків з галузевими підприємствами, падіння виробництва, відсутність фінансування державних програм розвитку виробничої діяльності установ виконання покарань, що призвело до скорочення робочих місць і як наслідок неможливість забезпечення роботою всіх працездатних засуджених.

Практичні працівники стверджують що неможливість повного працевлаштування засуджених призводить до їх морально-психологічної деградації, порушується режим, вчиняються нові злочини. Саме вплив

неробства, що розбешує, породжує утриманські настрої і дестабілізує обстановку в місцях позбавлення волі [4, с. 20]. Отримані статистичні дані проведеного анкетування працівників виправних центрів Чернігівської, Івано-франківської областей показали що пріоритет ефективності суспільно корисної праці засуджених, як одного із засобів їх виправлення і ресоціалізації надано 22% респондентів.

Уявляється, що проблема працевлаштування засуджених являється актуальною не тільки у нашій державі. Навіть економічно-розвинутих країнах світу, такі як США, Великобританія, Росія, Франція, ФРН не можуть забезпечити повне працевлаштування ув'язнених осіб.

Незважаючи на законодавче закріплення права засуджених брати участь у трудовій діяльності, як обмеженого конституційного права особи на працю, законодавцем закріплено обов'язок засуджених до виконання необхідних робіт по самообслуговуванню, благоустрою колонії (ч.3. ст. 107). Дане положення нами не розглядається як продовження у національному законодавстві концепції збереження принципу обов'язковості праці засуджених, які відбувають покарання у виді позбавлення волі.

Залучення засуджених без оплати праці до робіт по благоустрою колоній і прилеглих до них територій, а також поліпшення їх житлово-побутових умов чи допоміжних робіт із забезпечення колоній продовольством носять тимчасовий, безоплатний характер та проводяться в неробочий час і не більш як на дві години на день (ст. 118 КВК України). Зважаючи на перелічені ознаки та аналіз чинного законодавства вказана робота являється по-перше засобом виховного впливу спрямованого на повернення засуджених до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві, а по-друге одним із видів стягнення (ст. 132 КВК України).

В умовах відмови держави від використання примусової праці засуджених, їх залучення до суспільно-корисної праці, як засобу спрямованого на досягнення цілей соціальної адаптації особи до умов життя на волі, повинно організовуватись шляхом розвитку і закріплення у засуджених звички до праці, її необхідності, що в результаті сприятиме якнайшвидшій їх ресоціалізації і запобіганню рецидиву злочинів.

Виходячи з вищевикладеного, оцінюючи умови розвитку кримінально-виконавчої системи в умовах що склалися у державі забезпечення всіх працездатних засуджених роботою являється досить проблематичним, що в подальшому ускладнює процес їх виправлення і ресоціалізації.

Вирішення цієї проблеми ми бачимо в державному реформуванні кримінально-виконавчої системи, у напрямку забезпечення реалізації права засуджених на працю, яке повинне бути спрямований на досягнення повної їх трудової зайнятості. Забезпечення

працевлаштування засуджених має переслідувати не навчальний процес, а отримання позитивного економічного ефекту спрямованого на реалізацію як конституційних прав та обов'язків засуджених.

Література:

1. Дубровицкий Л.П. Социально-правовые и организационные вопросы труда осужденных к лишению свободы в условиях развития рыночных отношений. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08./ Дубровицкий Леонид Павлович. – М., 1997. 250 с.
2. Зубков А. И. Теоретические вопросы правового регулирования труда осужденных в советских исправительно-трудовых учреждениях. – Томск: Изд-во Томского университета, 1974. – 172 с.
3. Илюшин Н.Н. Правовые и организационные вопросы стимулирования труда осужденных в исправительных колониях: дис. канд. юрид. наук :12.00.08 / Илюшин Николай Николаевич. М., 1998 203 с.
4. Шкута О.О. Реалізація права на шлюб особами, які відбувають покарання у виді позбавлення волі / О.О. Шкута // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Збірник наукових праць. 2008.– № 4 (40). С. 48.

ПРОБЛЕМА КРИМІНАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ КРИМІНАЛЬНОЇ СУБКУЛЬТУРИ

Михайлик О. Г.

доктор юридичних наук,

професор кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності

«ПраТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

м. Київ, Україна

Кримінальне насильство і кримінальна субкультура ці два негативні явища тісно взаємозв'язані між собою. Більше того їх вивчення в місцях несвободи є закритою темою для суспільства, оскільки їх вплив має негативну тенденцію на виправлення і ресоціалізацію засуджених.

Щодо поняття «насильства», то за визначенням В. Т. Бусела, під цим терміном варто розуміти застосування фізичної сили до кого-небудь; застосування сили для досягнення чого-небудь; примусовий вплив на когось, щось [6, с. 735]. Це визначення поєднує навмисність і фактичне вчинення акту насильства, незалежно від його результату, застосування слів «використання влади» розширює традиційне розуміння природи